

Voortgangsrapportage CO₂-Prestatieladder

A.Hak Groep B.V.

CO₂-emissies scope 1,2 en zakelijk verkeer Voortgang op doelen en maatregelen

Tricht, 14 maart 2023

Auteurs:

Irma Obbink – A.Hak Groep
Alexander van Troost - A.Hak groep
Marc Herberigs - Stimular

Geaccordeerd door:

Jos Toes – KAM Manager A.Hak Groep

COLOFON

Het format voor deze rapportage is opgesteld door Stichting Stimular. Stichting Stimular vertaalt de groeiende vraag om duurzaamheid naar praktische instrumenten en werkwijzen voor bedrijven, brancheverenigingen, overheidsorganisaties en zorgaanbieders. Stichting Stimular is de werkplaats voor Duurzaam Ondernemen!

Stichting Stimular
Botersloot 177
3011 HE Rotterdam
t 010 - 238 28 28
e mail@stimular.nl
i www.stimular.nl

Dit format mag uitsluitend worden ingezet voor eigen gebruik en niet voor commerciële doeleinden.

Inhoud

1	INLEIDING	4
2	BESCHRIJVING ORGANISATIE	4
	2.1 CO ₂ -reductiebeleid	5
3	ACTUELE CO ₂ -FOOTPRINT (EIS 3.A.1)	6
4	VOORTGANG REDUCTIE SCOPE 1 EN 2 (EIS 3.B.1)	8
	4.1 Samenvatting reductiedoelen	8
	4.1.1 Toelichting op de kengetallen	8
	4.2 bedrijfspanden	9
	4.2.1 Elektriciteitsverbruik per vloeroppervlak TRICHT	9
	4.2.2 Verwarming per gebouwinhoud TRICHT	10
	4.2.3 Elektriciteitsverbruik per vloeroppervlak MEV Veendam	11
	4.2.4 Verwarming per gebouwinhoud MEV Veendam	12
	4.3 zakelijk verkeer	13
	4.3.1 CO ₂ zakelijk verkeer per medewerker (ton CO ₂ /fte)	13
	4.4 materieel	14
	4.5 Ontwikkeling totale footprint	15
5	VOORTGANG IMPLEMENTATIE MAATREGELLEN SCOPE 1 EN 2 (EIS 3.B.1)	16
	5.1 Maatregelen bedrijfspanden	16
	5.1.1 Maatregelen Tricht	16
	5.1.2 Maatregelen MEV	18
	5.2 Maatregelen wagenpark en materieel	20
	5.2.1 Maatregelen wagenpark en materieel Materieel Exploitatie Veendam	21
	5.2.2 Maatregelen wagenpark en materieel Leidingbouw	23
	5.2.3 Maatregelen wagenpark en materieel Electron	24
6	KRUISTABEL ISO 14064	28

1 INLEIDING

A.Hak Groep is gecertificeerd op niveau 3 van de CO₂-Prestatieladder. Onze nulmeting (basisjaar 2014, referentiejaar 2019), doelstellingen en geplande maatregelen voor de emissies in scope 1, 2 en zakelijk verkeer uit scope 3 zijn beschreven en onderbouwd in ons Plan van Aanpak.

Ieder jaar wordt de voortgang en het resultaat van de inspanningen geëvalueerd en gerapporteerd. In het voorjaar wordt een jaarrapportage gemaakt. In het najaar een halfjaarlijkse tussenrapportage.

Dit rapport beschrijft de voortgang van het reduceren van CO₂-uitstoot bij de verschillende entiteiten van A.Hak Groep B.V. in 2022, ten opzichte van referentiejaar 2019. De CO₂-footprint heeft betrekking op twee fysieke vestigingen van A.Hak Groep B.V., Tricht en Veendam en de vervoersbewegingen van de onderliggende B.V.'s uit de boundarybepaling.

Dit rapport voldoet aan de eisen van de CO₂-Prestatieladder Handboek 3.1 en ISO 14064-1 par 9.3.1. In hoofdstuk 6 is een kruistabel opgenomen.

2 BESCHRIJVING ORGANISATIE

De kernactiviteiten van A.Hak Groep B.V. zijn: Ontwerp, inkoop, constructie en onderhoud van boven- en ondergrondse pijpleiding- en kabelsystemen, inclusief bijbehorende bovengrondse installaties (Compressor-, Meet&Regel-, Gas- en Warmteoverdrachtstations). Onshore en nearshore netwerken voor water, olie, gas, (petro) chemische producten, energie, stadsverwarming (warmtenetten), elektriciteit, data en telecommunicatie.

Organisatiegrens

A.Hak Groep b.v. heeft in 2019 een leveranciersanalyse (A/C-analyse) uitgevoerd om de organisatiegrens voor certificering te bepalen. De resultaten zijn opgenomen in het document Verantwoording organisatiegrens. Er zijn twee wijzigingen ten opzichte van het referentiejaar.

- A.Hak Groep b.v. is de nieuwe naam voor A.Hakpark. Dit is alleen administratief en brengt geen inhoudelijke consequenties/aanpassingen met zich mee aan de organisatiegrens.
- Industrie Noord Oost is in 2020 als separate BV gestopt, waarbij de activiteiten zijn ondergebracht bij Leidingbouw.

Beide wijzigingen zijn vooral administratief en hebben geen effect op de reikwijdte van footprint. Voor 2022 is geen nieuwe A/C analyse uitgevoerd, omdat de activiteiten niet noemenswaardig gewijzigd zijn, is er geen reden om aan te nemen dat deze verouderd zou zijn.

A.Hak Groep B.V. (directie en stafdiensten) bestaat uit verschillende entiteiten die meegenomen zijn voor het certificaat. Dit zijn Leidingbouw, Electron, Drillcon en Materieel Exploitatie Veendam (MEV). A.Hak Groep (directie en stafdiensten) heeft geen eigen footprint, maar is verwerkt in de footprint van Leidingbouw. MEV staat niet op het certificaat. In onderstaande tabel zijn de vestigingsgegevens opgenomen.

Locaties van vestigingen	Contactpersoon
Hoofdkantoor <ul style="list-style-type: none"> ▪ Steenoven 26, Tricht	Jos Toes KAM Manager A.Hak Groep
Materiaal Exploitatie Veendam <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ommelanderswijk 8, Veendam	Ilja Ritsema Manager MEV

2.1 CO₂-REDUCTIEBELEID

Onze Missie:

Het realiseren van ondergrondse infrastructuuroplossingen voor veilige, betrouwbare en duurzame beschikbaarheid van water en energie.

Om onze missie te verwezenlijken vormen voor de bedrijfsonderdelen van A.Hak Groep (hierna te noemen A.Hak), duurzaamheid én de goede zorg voor Kwaliteit, Arbo en Milieu de kaders waarbinnen zij de organisatie inrichten en hun werkzaamheden verrichten. Wij willen al onze stakeholders zoals medewerkers, klanten, partners en de maatschappij kenbaar maken dat bij A.Hak de mens en het milieu centraal staat. Maatschappelijk verantwoord ondernemen is voor ons een natuurlijk gegeven door de aard van onze dienstverlening en het zijn volwaardige aandachtgebieden van het management en haar werknemers.

A.Hak hanteert hierbij de volgende uitgangspunten:

- Iedereen neemt zijn verantwoordelijkheid, waarbij iedereen zich verbindt tot het naleven van gerelateerde wet- en regelgeving en het voortdurend verbeteren van de processen met betrekking tot kwaliteit, veiligheid en milieu (waaronder CO₂, Duurzaamheid)
- Transparante en eenduidige communicatie van en naar klanten en medewerkers, betreffende onze wijze van werken
- Vertrouwen van management en directie middels hoge betrokkenheid om de benodigde middelen beschikbaar te stellen, managementsystemen te beheren en doelstellingen te behalen

A.Hak wil onnodige belasting van of schade aan het milieu (waaronder het tegengaan van klimaatverandering) en hinder aan de omgeving voorkomen. Wij creëren op integere wijze maatschappelijke waarde door het continu vinden van balans in investeringen ten aanzien van bedrijfscontinuïteit, bedrijfsprocessen, de mensen die voor of namens ons werken en onze (leef)omgeving.

- Wij hanteren minimaal de geldende wet- en regelgeving en (inter)nationale standaarden op gebied van arbeidsomstandigheden, landrechten en mensenrechten (waaronder het verbod op gedwongen arbeid en kinderarbeid, recht op leefbaar loon en vrijheid van vakvereniging).
- Binnen onze invloedssfeer voorkomen wij de uitstroom van medewerkers naar het sociale vangnet. Waar mogelijk en zinvol maken wij gebruik van medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt.
- Daarnaast investeren wij in de ontwikkeling van innovatieve en duurzame producten, zodat wij en ook onze relaties in de keten hun duurzaamheid kunnen vergroten.

3 ACTUELE CO₂-FOOTPRINT (EIS 3.A.1)

Wij berekenen halfjaarlijks onze CO₂-footprint met de Milieubarometer. Hierin kunnen alle verbruiken worden ingevuld; vervolgens wordt de daarbij behorende CO₂-uitstoot automatisch berekend en vergeleken met het basisjaar. De indeling van scopes en berekening van onze CO₂-footprint voldoen aan de eisen van de CO₂-Prestatieladder. Tabel 1 toont de CO₂-footprint van A.Hak Groep van 2022.

TABEL 1: CO₂-FOOTPRINT 2022 VAN A.HAK GROEP TOTAAL

Certificaat A. Hak Groep 2022					
	Thema			CO ₂ -parameter	CO ₂ -equivalent
CO₂ Scope 1					
Aardgas voor verwarm	Brandstof & warmte	105.259	m3	2,09 kg CO ₂ / m3	219 ton CO ₂
Propaan	Brandstof & warmte	0	liter	kg CO ₂ / liter	0 ton CO ₂
Propaan voor verwarm	Brandstof & warmte	29.313	liter	1,73 kg CO ₂ / liter	50,6 ton CO ₂
Personenwagen (in lite	Zakelijk verkeer	58.186	liter	2,78 kg CO ₂ / liter	162 ton CO ₂
Personenwagen (in lite	Zakelijk verkeer	71.702	liter	3,26 kg CO ₂ / liter	234 ton CO ₂
Bestelwagen (in liters)	Zakelijk verkeer	1.522	liter	2,78 kg CO ₂ / liter	4,24 ton CO ₂
Bestelwagen (in liters)	Zakelijk verkeer	181.488	liter	3,26 kg CO ₂ / liter	592 ton CO ₂
Benzine	Mobiele werktuigen	1.072	liter	2,78 kg CO ₂ / liter	2,98 ton CO ₂
Diesel	Mobiele werktuigen	621.721	liter	3,26 kg CO ₂ / liter	2.028 ton CO ₂
HVO biodiesel uit afval	Mobiele werktuigen	111.667	liter	0,314 kg CO ₂ / liter	35,1 ton CO ₂
Diesel (in HVO-diesel r	Mobiele werktuigen	62.654	liter	3,47 kg CO ₂ / liter	218 ton CO ₂
Vrachtwagen (in liters)	Goederenvervoer	101.761	liter	3,26 kg CO ₂ / liter	332 ton CO ₂
				Subtotaal	3.878 ton CO ₂
CO₂ Scope 2					
Zelf opgewekte zonne	Elektriciteit	0	kWh	kg CO ₂ / kWh	0 ton CO ₂
Ingekochte elektricitei	Elektriciteit	1.115.059	kWh	0,523 kg CO ₂ / kWh	583 ton CO ₂
Waarvan voor opladen	Elektriciteit	42.288	kWh	0 kg CO ₂ / kWh	0 ton CO ₂
Waarvan groene stroor	Elektriciteit	1.115.059	kWh	-0,523 kg CO ₂ / kWh	-583 ton CO ₂
Elektrische auto's laad	Zakelijk verkeer	59.520	kWh	0,523 kg CO ₂ / kWh	31,1 ton CO ₂
Elektrische auto's (lade	Zakelijk verkeer	18.438	kWh	0,523 kg CO ₂ / kWh	9,64 ton CO ₂
...waarvan op groene s	Zakelijk verkeer	18.220	kWh	-0,523 kg CO ₂ / kWh	-9,53 ton CO ₂
				Subtotaal	31,2 ton CO ₂
CO₂ Scope 3					
Gedeclareerde km priv	Zakelijk verkeer	1.150.826	km	0,193 kg CO ₂ / km	222 ton CO ₂
Vliegtuig regionaal (<7	Zakelijk verkeer	8.683	personen km	0,234 kg CO ₂ / personen k	2,03 ton CO ₂
Vliegtuig Europa (700-2	Zakelijk verkeer	5.640	personen km	0,172 kg CO ₂ / personen k	0,970 ton CO ₂
Vliegtuig mondiaal (>2	Zakelijk verkeer	140.206	personen km	0,157 kg CO ₂ / personen k	22,0 ton CO ₂
				Subtotaal	247 ton CO ₂
				CO ₂ -uitstoot	4.156 ton CO ₂

De totale CO₂-uitstoot in 2022 is 4.156 ton. Hiermee valt A.Hak Groep in de categorie middelgroot bedrijf voor de CO₂-prestatieladder.

Figuur 1 toont de verdeling per thema. De belangrijkste verbruikers in 2022 waren:

- Mobiele werktuigen (55%)
- Zakelijk verkeer (31%)

CO₂-grafiek

2022

FIGUUR 1: VERDELING CO₂-FOOTPRINT 2022 NAAR THEMA'S

Uitgesloten emissies

Onze CO₂-footprint bevat geen data van koudemiddelen en lasgassen. Koudemiddelen-emissies vinden helemaal niet of niet structureel plaats en als deze al optreden dan zijn ze niet materieel (kleiner dan 0,5% van onze footprint). Er vinden wel structureel emissies van lasgassen plaats, maar dit betreft eerder kilo's dan tonnen en zijn in verhouding met de andere emissies ook niet materieel (<0,5%). Deze emissies registreren we derhalve niet.

Specificatie naar projecten

Van onze totale CO₂-uitstoot in 2022 houdt bijna 80% verband met de projecten. Dit betreft de CO₂-uitstoot van het materieel dat op projecten wordt ingezet, goederenvervoer, propaan in de keten en naar schatting 50% van de CO₂ uitstoot van het zakelijk verkeer. De CO₂-uitstoot van gas en de andere 50% van het zakelijk verkeer valt onder overhead. De CO₂-uitstoot van ingekochte elektriciteit is heden 0, want dit is groene stroom.

Project met gunningvoordeel

In 2022 hebben wij 3 projecten met gunningsvoordeel verkregen. Het betreft het project: Combi Combinatie Noord (CCN), SORSOZ en E302.

Bij een aantal projecten is het is het certificaat toegevoegd bij een Prequal.

Nb. Bij prequal worden vaak vele certificaten opgevraagd, maar er worden geen eisen gesteld of naderhand bij aanbesteding doelen gesteld betreffende CO₂. Wel kan het voorkomen dat er vanuit een opdrachtgever eisen worden gesteld, zoals het aanleveren van een CO₂-footprint en gevraagd naar onze klimaatdoelstellingen. Soms gaat dat via andere duurzaamheidsplatformen, zoals Ecovadis of CDP.

Overig

Verbranding van biomassa vond niet plaats in 2022. Er heeft geen broeikasgasverwijdering of compensatie plaatsgevonden in 2022. Er zijn geen noemenswaardige uitzonderingen te noemen op het GHG Protocol.

De emissie-inventaris is ten tijde van deze publicatie niet geverifieerd door een Verifiërende Instelling. Dit wordt tijdens de audit van het certificaat gedaan.

Datakwaliteit en onafhankelijke interne controle

De kwaliteit van de emissieregistratie wordt jaarlijks verbeterd (indien mogelijk). Er is een onafhankelijke controle uitgevoerd op de emissie-inventaris, deels door Stichting Stimular en deels door Alexander van Troost / Irma Obbink. De aandachtspunten uit deze controle zijn verwerkt.

De gebruikte CO₂-emissiefactoren en onderliggende equivalentiefactoren komen overeen met de eisen van de CO₂-Prestatieladder. Het betreffen de CO₂-emissiefactoren zoals deze op www.co2emissiefactoren.nl gepubliceerd zijn geldig over 2022.

De in de Milieubarometer ingevulde verbruiksgegevens komen overeen met de inkoopgegevens zoals deze intern zijn verzameld. Bijna alle gebruikte gegevens voor de berekening van de CO₂-footprint zijn gebaseerd op facturen en/of werkelijk gemeten verbruiken. Hierdoor is de onzekerheidsmarge zeer gering. In de 'notities' in de Milieubarometer zijn de gegevensbronnen vermeld. Controle wordt jaarlijks steekproefsgewijs uitgevoerd tijdens de externe audit.

4 VOORTGANG REDUCTIE SCOPE 1 EN 2 (EIS 3.B.1)

Dit hoofdstuk beschrijft de voortgang van de reductiedoelstellingen van A.Hak Groep. De uitgevoerde maatregelen zijn benoemd in hoofdstuk 6. Er zijn kwantitatieve doelen opgesteld met als doeljaar 2022. Deze doelen zijn beschreven in het CO₂-managementplan en hieronder samengevat.

4.1 SAMENVATTING REDUCTIEDOELEN

Op de lange termijn is ons doel om het klimaatakkoord te volgen en in 2030 49% CO₂-te reduceren ten opzichte van basisjaar 2019.

Algemene doelen op de korte termijn:

- is 20% reductie in 2023, oftewel circa 5% per jaar.
- betere transparantie in energieverbruiken en oplossingen ter verbeteringen

Dit doel is als volgt vertaald naar de meest materiele emissies:

- 100% op de totale footprint van elektriciteitsgebruik (eigen opwek en groene stroom)
- 20% op de totale footprint van zakelijk verkeer (elektrisch rijden, zuinige voertuigen)
- 5% op de totale footprint van het brandstofverbruik van ons materieel (het nieuwe draaien, slim inzetten van materieel, nieuw materieel met zuinigere motoren)

Samen is dit een reductie van circa 1.500 ton, oftewel circa 20% van onze footprint.

Er zijn ook onderliggende doelen voor de gebouwen opgesteld. Deze hebben vrijwel geen effect op het totaaldoel voor CO₂-reductie, maar monitoren energiebesparing:

- Elektriciteit in kWh/m²: elk jaar -2%
- Gas in m³ gasequivalent/m³: elk jaar -2%

In 2022 zien we een lichte toename van inzet elektrische auto's. Het lease beleid is aangepast in november 2022. Standaard keuze elektrische auto mits.....

Na 2023 verwachten we ook verdere toename van elektrisch materieel en kunnen we op dat thema ook grote stappen gaan zetten.

4.1.1 Toelichting op de kengetallen

De kengetallen zijn zo gekozen dat de effecten van maatregelen zoveel mogelijk m², omzet- en activiteitonafhankelijk waarneembaar zijn. In de praktijk zal er echter altijd een onzekerheidsmarge in de kengetallen zitten. Dat komt doordat de gebruikte data zoals CO₂-emissie, elektriciteitsverbruik en de basisgegevens zoals bijvoorbeeld de omzet gerelateerd zijn aan vele verschillende factoren die niet allemaal beïnvloedbaar zijn, zoals de omvang van projecten, type werkzaamheden, de plaats van de projectlocatie ten opzichte van de huisadressen van medewerkers, etc.

Er zijn veel variabelen die de CO₂-emissie in opeenvolgende jaren bepalen. Daarom monitoren wij, naast onderstaande kengetallen, ook aanvullende zaken zoals het brandstofverbruik per gereden kilometer (zakelijk verkeer).

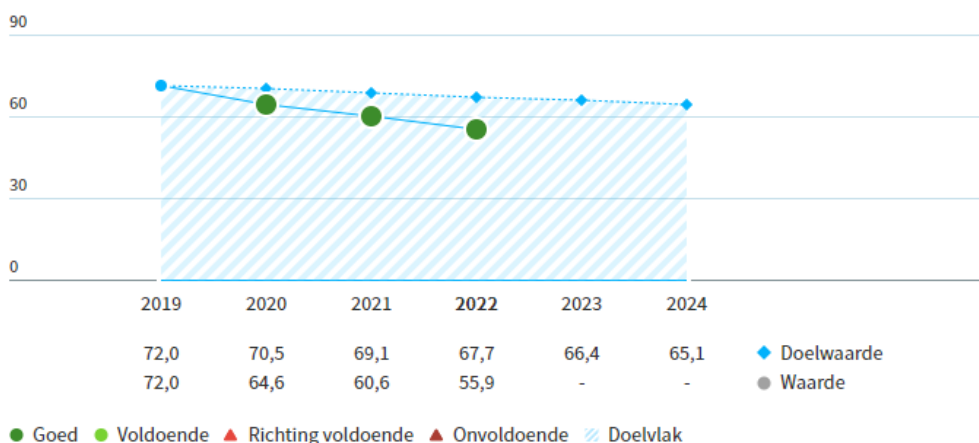
4.2 BEDRIJFSPANDEN

In deze paragraaf wordt van A.Hak Groep de CO₂-reductie per vestiging besproken ten opzichte van de reductiedoelen. De grafieken zijn afkomstig uit de MVO-balans.

4.2.1 Elektriciteitsverbruik per vloeroppervlak TRICHT

Elektriciteitsverbruik per vloeroppervlak

Doel: Elk jaar 2% minder
kWh/m²

Bron: Milieubarometer A. Hak totaal - Tricht gebouwen - 1 juni 2023

Toelichting op de indicator

Het elektriciteitsverbruik in de bedrijfspanden wordt gevolgd per m² vloeroppervlak. Onze doelstelling is 2% besparing per m² vloeroppervlak per jaar.

Onze ontwikkeling

De doelstelling is behaald.

Als gevolg van corona hebben kantoormedewerkers gedeeltelijk thuis gewerkt. De mensen in de magazijnen en werkplaatsen hebben wel doorgewerkt. Dit thuiswerken heeft een klein effect op ons elektriciteitsgebruik (mn. ICT en opladen voertuigen was minder), maar dat is niet heel groot (grote installaties zoals de WKO, licht en ventilatie draaiden wel door).

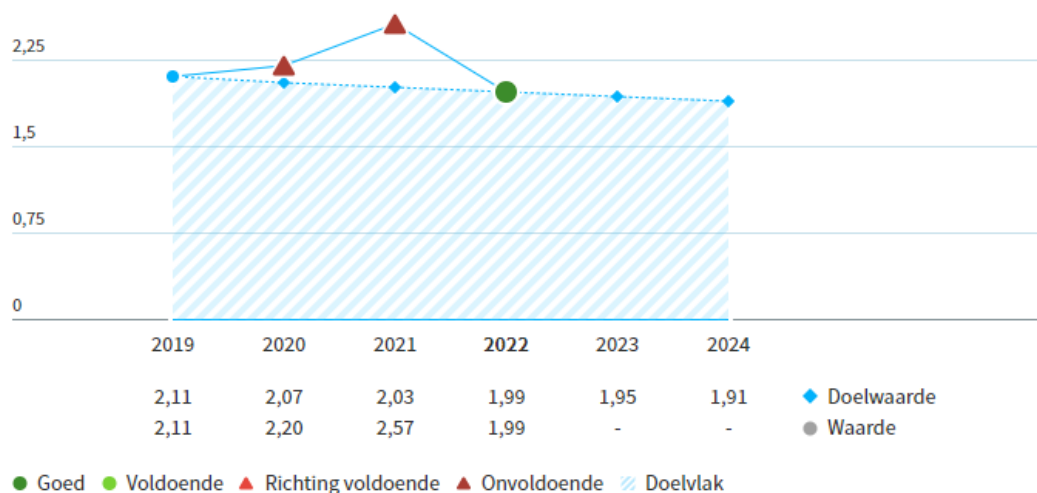
Verwachtingen komend jaar

Het thuiswerken wordt steeds minder, al zullen sommige kantoormedewerkers nog enkele dagen thuis blijven werken (60%, 3 dagen (bij 40 uur werken) op kantoor is nu verplicht. De verwachting is dat het verbruik over 2023 nog steeds iets lager zal liggen dan in 2019, maar wel hoger dan in 2020/2021. Vanaf januari 2022 is het mogelijk om de laadpalen apart te registreren. Dit is terug te zien in de daling van de kengetallen.

4.2.2 Verwarming per gebouwinhoud TRICHT

Energie voor verwarming per gebouwinhoud

Doel: Elk jaar 2% minder
m³ gas eq./m³

Bron: Milieubarometer A. Hak totaal - Tricht gebouwen - 1 juni 2023

Toelichting op de indicator

Energieverbruik voor verwarming in de bedrijfspanden wordt gevolgd per m³ gebouwinhoud. Onze doelstelling is 2% besparing per m³ gebouwinhoud per jaar.

Onze ontwikkeling

De doelstelling is behaald. Gasverbruik is vooral voor de werkplaatsen (kantoor heeft WKO). De installaties zijn opnieuw ingeregeld (vooral temperatuur naar beneden bijstellen) waarmee het verbruik weer zal dalen.

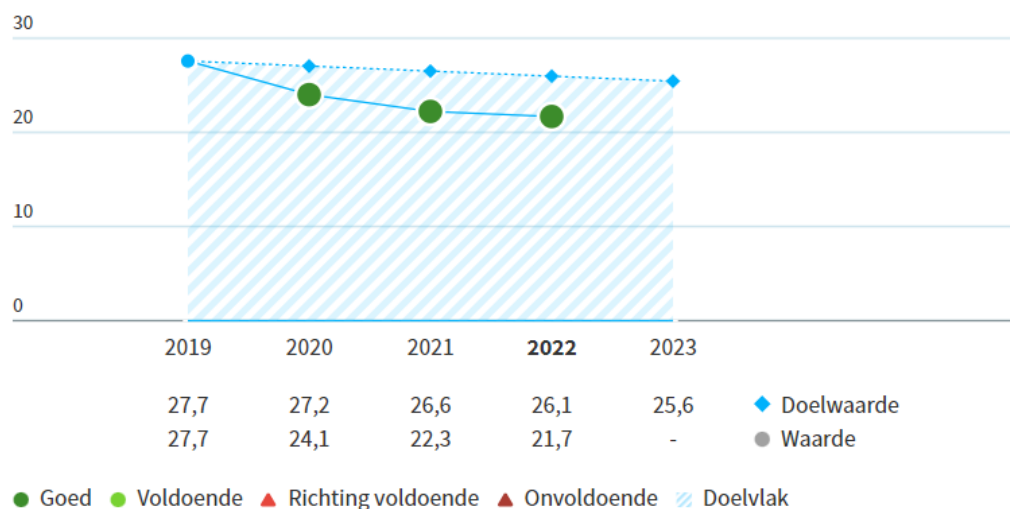
Verwachtingen komend jaar

De kachels zijn lager ingesteld en door de vrij zachte winter 2022/2023 zal het verbruik waarschijnlijk nog iets dalen.

4.2.3 Elektriciteitsverbruik per vloeroppervlak MEV Veendam

Elektriciteitsverbruik per vloeroppervlak

Doel: Elk jaar 2% minder
kWh/m²

Bron: Milieubarometer A. Hak totaal - Materieel Exploitatie Veendam - 1 juni 2023

Toelichting op de indicator

Het elektriciteitsverbruik in de bedrijfspanden wordt gevolgd per m² vloeroppervlak. Onze doelstelling is 2% besparing per m² vloeroppervlak per jaar.

Onze ontwikkeling

De doelstelling is ruimschoots behaald.

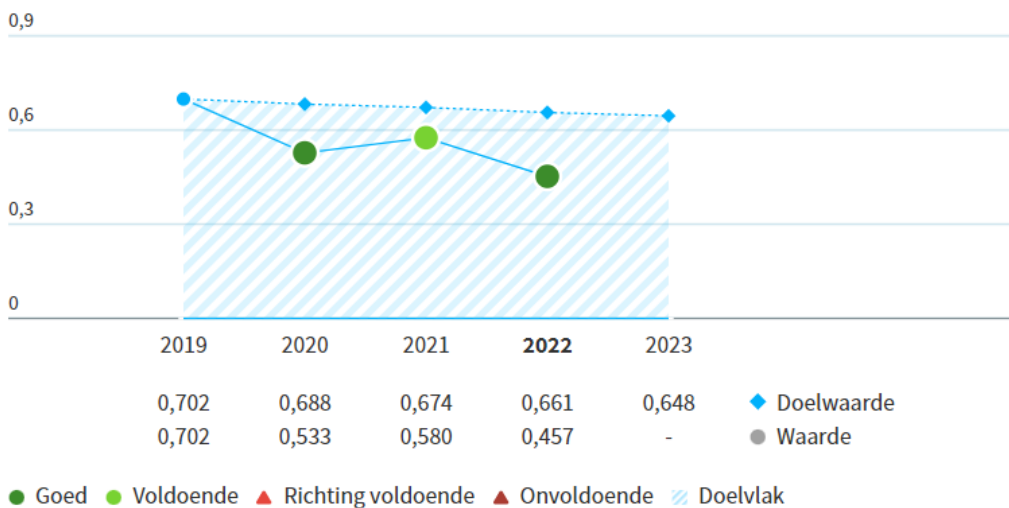
Verwachtingen komend jaar

Het verbruik in de toekomst zal verder dalen, doordat er nog flink wat maatregel gepland staan, waaronder LED op de kantoren, verbetering energiehuishouding en bewaking van verwarming en luchtinstallaties op gebruik en inschakelduur. Verder is het verbruik vooral afhankelijk van de hoeveelheid prefab activiteiten en zou daarmee ook weer toe kunnen nemen.

4.2.4 Verwarming per gebouwinhoud MEV Veendam

Energie voor verwarming per gebouwinhoud

Doel: Elk jaar 2% minder
m³ gas eq./m³

Bron: Milieubarometer A. Hak totaal - Materieel Exploitatie Veendam - 1 juni 2023

Toelichting op de indicator

Energieverbruik voor verwarming in de bedrijfspanden wordt gevolgd per m³ gebouwinhoud. Onze doelstelling is 2% besparing per m³ gebouwinhoud per jaar.

Onze ontwikkeling

De doelstelling is ruimschoots behaald.

Het jaar 2022 is een relatief "zacht" jaar geweest qua weer en dit is terug te zien in het verbruik. Daarnaast is de isolatie verbeterd en zijn de schakeltijden van de installatie aangepast.

Verwachtingen komend jaar

In 2023 zijn er verder geen maatregelen gepland. Na 2023 worden de installaties mogelijk vervangen. Een voorstel daarvoor is in de maak.

4.3 ZAKELIJK VERKEER

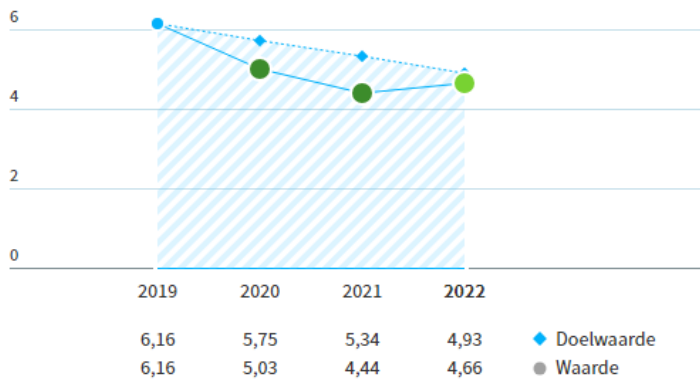
De CO₂-uitstoot van het zakelijk verkeer en goederenvervoer wordt niet per locatie gemeten, maar voor de totale organisatie. Daarbij hebben we zicht op de auto's met gele en grijze kentekens. De registratie van het stroomverbruik van elektrische auto's gekoppeld aan de kilometers is een aandachtspunt.

4.3.1 CO₂ zakelijk verkeer per medewerker (ton CO₂/fte)

CO₂-grafiek - Zakelijk verkeer per Medewerkers

Doel: 4,93 Ton CO₂ / fte in 2022

Ton CO₂ / fte

● Goed ● Voldoende ▲ Richting voldoende ▲ Onvoldoende ▨ Doelvlak

Het doel is 20% CO₂ reductie per FTE in 2022 ten opzichte van 2019:

In cijfers:

2019: 6,16 ton CO₂/fte

2022: 4,93 ton CO₂/fte

Toelichting op de indicator

De CO₂-uitstoot van zakelijk verkeer wordt gevolgd per medewerker. Onze doelstelling voor zakelijk verkeer is 20% CO₂-reductie per FTE in 2022 ten opzichte van 2019.

Onze ontwikkeling

De doelstelling is behaald.

De daling hierbij wordt vooral veroorzaakt door het strengere beleid (zuinigere auto's) en in 2020-2021 de effecten van minder reizen door Corona. De daling is in 2022 niet doorgezet, er is in dit jaar een stijging te zien. Dit zal komen omdat het thuiswerken is verminderd. Verder zijn er auto's vervangen door elektrische waarmee de uitstoot verminderd.

Verwachtingen komend jaar

Door het aangepaste lease reglement komen er meer elektrische auto's, waarmee er een daling te zien zal zijn. Kantekening hierbij is wel dat we vooraf niet weten waar we onze projecten gaan uitvoeren en het aantal kilometers en dus ook de CO₂ uitstoot niet altijd te sturen is. Om deze reden beoordelen we ook de CO₂ uitstoot per kilometer, om te beoordelen of onze maatregelen effect hebben.

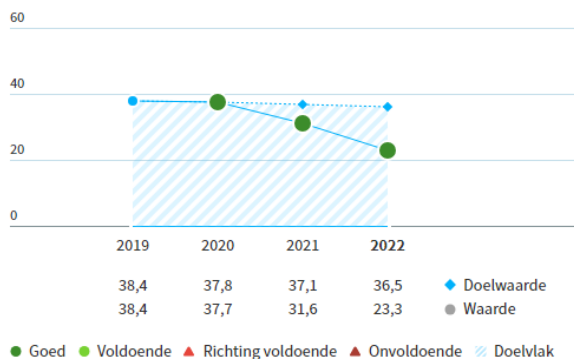
4.4 MATERIEEL

De CO₂-uitstoot van het materieel wordt eveneens gemeten voor de totale organisatie.

4.4.1 CO₂ Mobiele werktuigen per omzet (ton CO₂/ton €)

CO₂-grafiek - Mobiele werktuigen per Omzet

Doel: 36,5 g CO₂/€ in 2022
g CO₂/€

● Goed ● Voldoende ▲ Richting voldoende ▲ Onvoldoende ▨ Doelvlak

Doel is 5% reductie per euro omzet in 2022 ten opzichte van 2019.

Getalsmatig is dit:

2019: 0,0384

2022: 0,0365

Toelichting op de indicator

De CO₂-uitstoot van mobiele werktuigen wordt gevolgd per omzet. Onze doelstelling voor mobiele werktuigen is 5% CO₂-reductie per euro omzet in 2022 ten opzichte van 2019.

Onze ontwikkeling

De doelstelling is ruimschoots behaald.

Brandstofverbruik voor mobiele werktuigen blijft een heel variabele factor. Een klein deel van de besparing komt voor rekening van beleid. Bij het vervangen van mobiele werktuigen wordt uitgegaan van machines met een lager verbruik. Een groot deel door het type projecten dat we in een jaar uitvoeren. In het 2^e halfjaar 2022 zien gebruik HVO brandstof verschijnen in de barometers. Dit heeft een positief effect op de uitstoot.

Verwachtingen komend jaar

Buiten de vrij grote invloed van de type projecten, zal de CO₂-uitstoot veroorzaakt door mobiele werktuigen in 2023 verder dalen. Dit omdat we steeds vaker machines met minder brandstofverbruik inkopen/inzetten, Biobrandstoffen (HVO) en in sommige situaties ook elektrische (hybride) mobiele werktuigen worden gebruikt (mits deze praktisch inzetbaar zijn in onze bedrijfsvoering). Denk daarbij aan onze HDD rigs en bemalingspompen. Ook inzet van materieel met stage IV en V motoren. Daarbij wordt ook gekeken of er voor bepaalde situaties vaste stroomaansluitingen kunnen worden gerealiseerd voor bijvoorbeeld stationaire bemalingen. Ook wordt extra gestuurd op bewustwording bij medewerkers en onderaannemers (het nieuwe draaien en monitoring).

Het blijft echter een zeer wisselvallig kengetal, omdat de uitstoot sterk afhankelijk is van het type machine dat op een werk wordt ingezet en het type werk (b.v. cleanup levert 5 een maal hoger verbruik op dan bijvoorbeeld het stellen van laswerk (uitgaande van een gelijke machine).

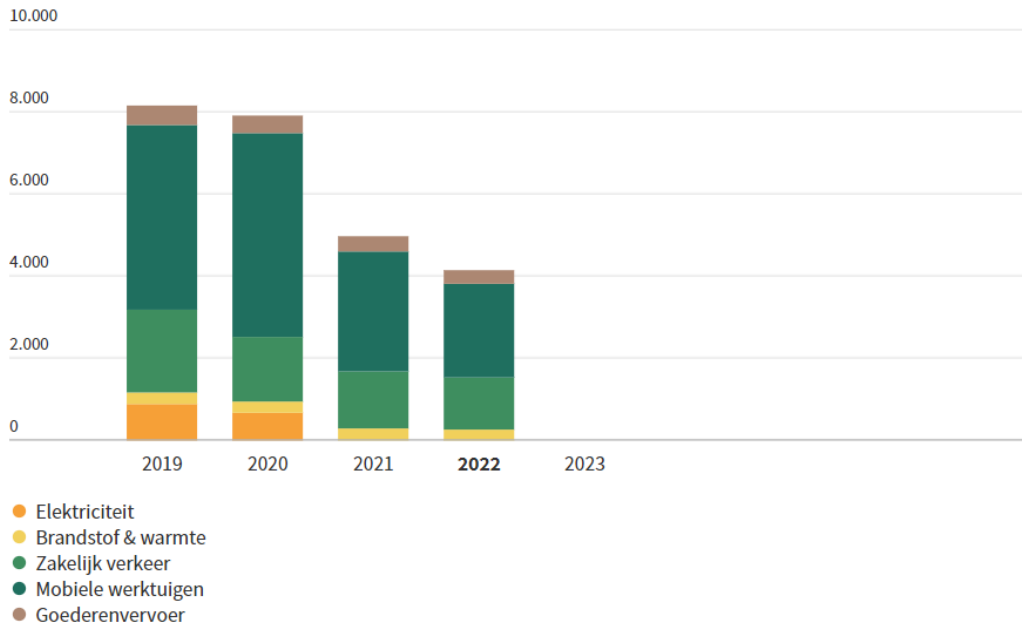
4.5 ONTWIKKELING TOTALE FOOTPRINT

In onderstaand figuur is de ontwikkeling van de totale footprint van de gecertificeerde bedrijven binnen de boundary van A.Hak inzichtelijk gemaakt.

CO₂-grafiek

Certificaat A. Hak Groep

Ton CO₂

Bron: Milieubarometer A. Hak totaal - Certificaat A. Hak Groep - 1 juni 2023

Ten opzichte van rapportagejaar 2019 is de footprint gehalveerd. De daling is veroorzaakt door beleid en maatregelen (groene stroom, meer elektrisch rijden, gebruik HVO brandstof en zuinigere mobiele werktuigen). En voor wat betreft mobiele werktuigen door de type projecten.

De verwachting is dat deze daling voor wat betreft zakelijk verkeer gaat doorzetten. Het aandeel van mobiele werktuigen zal naar verwachting ook dalen in verband met frequenter gebruik van HVO brandstof, maar dit aandeel blijft onzeker.

5 VOORTGANG IMPLEMENTATIE MAATREGELLEN SCOPE 1 EN 2 (EIS 3.B.1)

In dit hoofdstuk is de voortgang van de implementatie van maatregelen van A.Hak voor energiebesparing en duurzame energie weergegeven. De maatregelen zijn ook benoemd in de Maatregellijst CO₂-Prestatieladder van SKAO.

5.1 MAATREGELLEN BEDRIJFSPANDEN

Onderstaande maatregelenlijsten geven de stand van zaken op 31-12-2022 weer.

5.1.1 Maatregelen Tricht

In onderstaande tabel zijn de maatregelen voor energiebesparing en duurzame energie voor de gebouwen in Tricht weergegeven.

Maatregel lopend	Planning	Prioritering	Wie
Elektriciteitsverbruik			
Ledverlichting en daglichtregeling materieeldienst	Bij natuurlijk vervangingsmoment Nb. Incidenteel zijn al wat lampen vervangen Gezien de financiële positie is er in 2019 geen actie ondernomen. 2020: Voorgelegd aan het management, maar besluit is uitgesteld naar 2021 2021: Begonnen met vervangen bij natuurlijk moment. 2022: Lopend zie 2021, 2023: Offerte vervanging verlichting wordt besproken. Uitvoering vindt gefaseerd plaats (moet nog besproken worden).	Middel	Interne dienst
Ledverlichting parkeergarage	Bij natuurlijk vervangingsmoment Nb. er is wel een bewegingssensor, waardoor de verlichting het grootste deel van de tijd uit staat. 2020: Voorgelegd aan het management, maar besluit is uitgesteld naar 2021. 2021: Opnieuw uitgesteld 2022: Is lopend, budget is toegekend. 2023: Offerte vervanging verlichting wordt besproken. Uitvoering vindt gefaseerd plaats (moet nog besproken worden).	Middel	Interne dienst

Maatregel uitgevoerd	Planning	Prioritering	Wie
Duurzame energie			
WKO is reeds aanwezig, zonnepanelen is overwogen. In 2019 is er een werkgroep duurzaamheid opgestart door de afdeling Business development. Deze werkgroep is in 2020 verdergegaan, is in 2021 nieuw leven ingeblazen (Werkgroep – Eigen huis op orde) door nieuwe KAM-manager. Eind december 2022 is een duurzaamheidscoördinator aangesteld voor de A. Hak Groep.			

Zonnepanelen gaan geplaatst worden in Tricht, dit traject is inmiddels ingezet.

Overig

Begin 2021 zijn er op de locatie in Tricht 16 nieuwe laadpalen geplaatst, waarvan het stroomverbruik separaat kan worden gemeten. Dit verbruik is per jan 2022 inzichtelijk.

In verband met toename van de elektrische auto's gaan er eind 2023 of begin 2024 meer laadpalen geplaatst worden.

5.1.2 Maatregelen MEV

In onderstaande tabel zijn de maatregelen voor energiebesparing en duurzame energie in de gebouwen van Materieel Exploitatie Veendam (tot 01-06-2022 A.Hak Industrie Noord Oost) weergegeven.

	Maatregel lopend	Planning	Wie	Voortgang
Technische maatregelen				
1	Vervangen verlichting door LED verlichting, plaatsen tijd & bewegingssensoren.	2019/2023 Gefaseerde uitvoering	Hoofd MEV	Alle hallen zijn inmiddels met LED uitgevoerd (7200 m2) 2021: Gefaseerd volgen nu de kantoren, opmerking is ook dat er tijd – bewegingssensoren worden geplaatst. Daarnaast zal de verlichting op de parkeerplaatsen en het buitenterrein kunnen worden gevoed d.m.v. zonnepanelen welke als pilot/ opstap naar nog meer groene stroom en besparing leiden welke niet meer hoeft worden ingekocht. 2022: alle werkplaatsen voorzien 2023: magazijnen volgen en kantoren zijn opgenomen in een natuurlijk moment.
2	Vervangen enkel glas door HR++ glas.	2023	Hoofd MEV	Het betreft hier de constructiehal van de TD. Wordt in 2023 in het budget opgenomen. 2023: in overleg met eigenaar budget – en technisch
3	Plaatsen van dakisolatie	2023	Hoofd MEV	De verwarmde loodsen beschikken over dakisolatie, met uitzondering van het dak van de constructie hal van de TD. Wordt in 2023 in het budget opgenomen. De onverwarmde loodsen hebben geen dakisolatie. 2023: in overleg met eigenaar budget – en technisch
8	Overweeg de inzet van tablets	Ongoing	Hoofd ICT	Waar mogelijk worden er tablets ingezet, mits een tablet voor de gebruiker werkbaar is – Binnen infranet is dit volledig opgepakt. 2023: Overall worden al tablets ingezet waar mogelijk, als de laptop benodigd blijft heeft een extra tablet natuurlijk juist negatieve invloed (kosten, beheer, co2, etc) en doen we dit niet.
9	Let bij vervanging van ICT op het Energy Star label	Ongoing	Hoofd ICT	Bij de aanschaf van nieuwe hardware wordt hier rekening mee gehouden. 2023: Wij doen voornamelijk zaken met Microsoft (azure) en HP, van al hun producten kunnen wij energy star documenten aanleveren als bewijsvoering. Daarnaast staan deze

				<p>leveranciers in hun aangegeven rankabrand.</p> <p>https://www.energystar.gov/index.cfm?</p> <p>Tevens als bijlage de officiële documenten vanuit HP van onze meest ingezette standaard hardware.</p>
Organisatorische maatregelen				
15	Tijdschakelaars toepassen op koffie- en theeautomaten en andere apparatuur met boilervat	Ongoing	Hoofd MEV	Nog niet uitgevoerd – Actie wordt alsnog beoordeeld op effectiviteit 2023: Opgenomen in zelfstandig moment voor lucht / verwarming installaties
18	Oude apparatuur vervangen door A++/A+++	Ongoing	Hoofd MEV	Als er apparatuur wordt vervangen dan zal hier zuinigere apparaten voor terug komen. 2023: gefaseerde uitvoering
19	Condensoren, radiatoren, roosters, sensoren, etc. regelmatig schoonmaken	Ongoing	Hoofd MEV	Dit is opgepakt met het schoonmaakbedrijf. Okey, + kantine + was & kleedruimte vervangen, ook LED verlichting met sensoren + sensoren op waterverbruik, doorspoelen urinoirs 2023: Is opgenomen in het onderhoud en overeenkomst met huis installateur CW&D
23	Verwarming van niet gebruikte ruimten voorkomen	Ongoing	Hoofd MEV	Instructies uitgevaardigd naar de mensen – In 2020 is dit door diverse interne verhuizingen opnieuw doorgezet naar de medewerkers.
27	Pas zonwering toe bij gekoelde verblijfsruimten	2023	Hoofd MEV	Aan de zonzijde is zonwering aanwezig, maar vervanging is door de staat wel gewenst. Wordt in 2023 in het budget opgenomen. 2023: In overleg met eigenaar budget – en technisch
28	Zorg voor goede kierdichting (meenemen bij reguliere schilders-en onderhoudsbeurten)	2023	Hoofd MEV	2019 is er geschilderd, maar dit vergt continue aandacht. De verhuurder moet wel meewerken. 2023: In overleg met eigenaar budget – en technisch
29	Zonneboiler voor warmwater toepassen	2022	Hoofd MEV	In verband met andere prioriteiten en Covid 19 is deze actie niet opgepakt. Zal in 2022 opnieuw worden beoordeeld. 2023: In overleg met eigenaar budget – en technisch
30	Controleer de instellingen van de stooklijn	2023	Hoofd MEV	Dit wordt afhankelijk van de seizoenen ingeregeld. Stooklijnen van de werkplaatsen (gasheaters) zijn allen van de jaren '90 en aan vervanging toe. Geen budget wel beoordeling dit te doen met zonne-

				energie welke zal worden teruggekoppeld met de directie.
31	Energiemonitoring met behulp van een energie management systeem	2022	Hoofd MEV	Dit is nog niet ingeregeld. Wel is begin 2022 het stroomverbruik van de laadpalen gescheiden van het stroomverbruik van de panden. Graag betrokkenheid van MEV over centrale inkoop van energie en de monitoring hierop. 2023: is op directieniveau
32	Controleer de energiefacturen	Ongoing	Financieel medewerker MEV	Dit wordt gecontroleerd
37	Stel beleid op omtrent het gebruik van apparatuur	Ongoing	Hoofd MEV	Er wordt naar het beleid gekeken en waar nodig bijgesteld.
38	Actualiseer het assetmanagement- en onderhoudsmanagementsysteem	Ongoing	Hoofd MEV	Is in ontwikkeling. 4PS in gebruik genomen. In 2020 is de actualisatie voor 2021 doorgenomen. Nu ongoing met onderhouds-managementsysteem. Vanuit TD – ICT/4PS wordt gezocht naar de meest gebruiks-vriendelijke, efficiënte en duurzame manier van materieelbeheer. Voor het vervolg is budget nodig om hier in 2022 de wenselijke verdere stappen te kunnen zetten. De nieuwe hoofd MEV pakt dit verder op. 2023: Opvolgen en opzetten één materiedienst ongoing organiseren en automatiseren
40	Organiseer kennisuitwisseling met leveranciers	Ongoing	Hoofd MEV	Leveranciersontbijt uitgevoerd in januari 2022 Februari 2023 ketenpartnerontbijt georganiseerd. Hierbij waren opdrachtgevers en leveranciers/onderaannemers aanwezig.
41	Ontwikkel management informatie ten behoeve van management A.Hak bedrijven	Ongoing	Hoofd MEV	Er is managementinformatie beschikbaar, maar wordt nog voortdurend bijgeschaafd en verbeterd. 2023: Huidig verder brengen en komen tot een jaarverslag op het materieelbedrijf.

	Maatregel uitgevoerd (vervallen)	Planning	Wie	Voortgang
Technische maatregelen				
16	Tijdschakelaars toepassen op koeltoepassingen waarbij temperatuurschommelingen geen probleem zijn	Uitgevoerd	Hoofd MEV	voorzien van aan – uit schakelaars
24	Weersafhankelijke regeling op cv aanbrenge	Uitgevoerd	Hoofd MEV	in zelfstandig moment opgenomen en uitgevoerd

5.2 MAATREGELLEN WAGENPARK EN MATERIEEL

Maatregelen voor vervoer en materieel zijn opgesplitst per BV.

5.2.1 *Maatregelen wagenpark en materieel Materieel Exploitatie Veendam*

In onderstaande tabel staan de brandstof besparende maatregelen van MEV voor wat betreft wagenpark en materieel.

Maatregel lopend		Wie	Planning	Voortgang
Mobiliteit				
13	Vorm met A.Hak Groep een meldpunt voor afstemming transportbewegingen	Ongoing	Hoofd MEV	Er is voor het P&F deel van A.Hak Groep één centrale planning voor de transport bewegingen – Binnen Hak breed(met Infranet) verloopt de samenwerking ook steeds beter. 2023 Dit is de afdeling L&I vanuit Veendam welke meer en meer, na ook vormgeven organisatie, wordt gevonden en ingericht. Voldoende capaciteit personeel en coördinatie is een pré.
Organisatorische maatregelen				
44	Verbeter het primair inzicht in het brandstofverbruik en kilometerregistraties voor alle voertuigen Extra aandacht voor kilometerregistratie elektrische auto's. Nu geen kilometerregistratie.	2022	MT park	Fleetmanagement systeem ligt ter beoordeling van het MT. Infranet werkt er al mee. Actie is doorgeschoven naar begin 2022 voor de hele A.Hak Groep. 2023: zie opmerking bij 47.
47	Communiceer resultaten brandstofverbruik terug naar medewerkers voor betrokkenheid en bewustwording	2022	MT park	Fleetmanagement syteem ligt ter beoordeling van het MT. Infranet werkt er al mee. Actie is doorgeschoven naar begin 2022. Directie heeft 2022 besluit genomen om Fleetmanagement systemen te deactiveren voor alle geel kenteken voertuigen. Ook voor nieuwe geel kenteken voertuigen worden deze systemen niet meer ingebouwd. Communicatie v.w.b. resultaten brandstofverbruik grijs kenteken voertuigen is zinloos omdat de belading en trekkracht onderling bij iedereen anders is
48	Bekijk mogelijkheden voor stimulering alternatieve personal mobility, waaronder carpooling en andere vervoermiddelen	Ongoing	MT park	Is deels opgenomen in de centrale regeling voor lease- en bedrijfsauto's, maar vergt blijvende aandacht (binden en boeien).
49	Neem de milieuprestatie mee van ingehuurde transportbedrijven	2022	Hoofd MEV	Nog niet uitgevoerd. In 2020 is hier door wijzigingen in de organisatie van MEV nauwelijks voortgang

				<p>geboekt en wordt in 2021 weer opgepakt.</p> <p>2022: Is onderwerp vanuit de werkgroep duurzaamheid.</p> <p>2023: Bij audits zal hiernaar gevraagd kunnen worden en bij nieuwe contracten met leveranciers afspraken maken.</p> <p>Sturen op externe audits vanuit de materieeldienst.</p>
--	--	--	--	--

	Maatregel uitgevoerd (vervallen)	Planning	Wie	Voortgang
Mobiliteit				
14	Zet elektrische of hybride lease-auto's in	Uitgevoerd		<p>Is opgenomen in de nieuwe leaseregeling 2020. In aanvulling hierop moeten werknemers die een auto uit categorie 5 en 6 mogen rijden bij vervanging verplicht een auto kiezen zonder CO2 uitstoot.</p> <p>2022: Door de hoge brandstof prijzen wordt het ook in de andere cat. steeds moeilijker om een auto op brandstof te kiezen, hierdoor gaan veel collega's over op een EV.</p>
42	Ondersteun trainingsfaciliteiten voor machinisten van A.HAK MEV	Uitgevoerd		Nieuw draaien ontwikkeld – note: MEV heeft geen eigen machinisten.
46	Werk een mobiliteitsbeleid uit voor de locatie Veendam	Uitgevoerd		Is opgenomen in de centrale regeling voor lease- en bedrijfsauto's

5.2.2 Maatregelen wagenpark en materieel Leidingbouw

In onderstaande tabel staan de brandstofbesparende maatregelen van Leidingbouw voor wat betreft wagenpark en materieel.

	Maatregel	Planning	Wie	Voortgang
	Mobiliteit			
1	Kiezen voor personenwagens met energielabel A	Ongoing	Directie in overleg met wagenparkbeheerder	In 2020 is in de geldende centrale regeling voor lease- en bedrijfsauto's per klasse de maximale CO2 uitstoot vastgesteld. Heden is het een verplichting om EV te rijden in alle leaseklassen.
3	Monitoren en terugkoppelen van brandstofverbruik	2023	Directie in overleg met wagenparkbeheerder en materieeldienst	Fleetmanagementsysteem ligt ter beoordeling bij het MT. Het gaat dan met name om wagenpark-equipment-verhuurbedrijven en hieruit volgende onderhoudsplanning. Infranet werkt er al mee. Actie is doorgeschoven naar begin 2023.
4	Medewerkers over Het Nieuwe Rijden informeren	Ongoing	QHSE afdeling	In 2019 en 2021 zijn alle medewerkers middels een verplichte toolbox geïnformeerd over het "nieuwe rijden" In 2022 is het PVA als onderdeel van de vervoersaudit herzien en beoordeeld of er een vervolg op het "stimuleer zuinig gebruik materieel" moet worden gemaakt. In 2023: Het nieuwe rijden moet opnieuw uitgerold worden. Wel is het al wel 'sturen'. communiceren bij projecten met CO2 gunningsvoordeel. Er is nog geen campagne o.i.d. hierover opgezet. Staat wel op de de to do list
5	Banden op spanning houden (onderdeel van maatregel 4)	Ongoing	QHSE afdeling	Zie punt 4. Uitgevoerd in 2019 en 2021. In 2023 opnieuw onder de aandacht brengen
6	Kiezen voor schoner en zuiniger materieel	Ongoing	Materieeldienst Werkgroep duurzaamheid	Bij het vervangen van onze mobiele werktuigen/werktuigen gaan we uit van elektrificeren tenzij. Als dat niet kan worden er machines met minder brandstofverbruik overwogen. Materieeldienst en de managers van de BU's buigen zich hier per situatie over. E.e.a. mits praktisch inzetbaar in onze bedrijfsvoering. Denk daarbij aan HDDrugs en bemalingspompen. Ook oriëntatie en inhuur van meer elektrisch equipment ligt voor om

				goedkeur te krijgen bij de directie. Infra gereedschappen maar ook mobiele en rupsgraafkranen, elektrische lieren en elektrificatie van strategisch materieel
7	Stimuleer zuinig gebruik materieel	Ongoing	QHSE afdeling	In het najaar van 2022 worden alle medewerkers opnieuw middels een verplichte toolbox geïnformeerd over de noodzaak om zuiniger om te gaan met het verbruik in relatie tot materieel. – Actie afgerond – In 2021 zal het PVA als onderdeel van de vervoersaudit worden herzien en wordt beoordeeld of er een vervolg op het “stimuleer zuinig gebruik materieel” moet worden gemaakt. Zelfde verhaal als het nieuwe rijden. Zal daarmee gecombineerd kunnen worden. Wel zit hier ook het ‘goede eigenaarschap bij in.
8	Bedrijfswagenregeling en personeelsreglement hervormen	Ongoing	HR afdeling	De centrale regeling voor lease- en bedrijfsauto’s is in 2020 herzien aan de geldende maatstaven, waarbij er een benchmark heeft plaatsgevonden met gelijksoortige bedrijven. Hervorming personeelsreglement is een lopende actie. Zie mobiliteitsregeling d.d. 3-4-2023

Maatregel uitgevoerd (vervallen)	Planning	Wie	Voortgang
Mobiliteit			

5.2.3 Maatregelen wagenpark en materieel Electron

In onderstaande tabel staan de brandstof besparende maatregelen van Electron voor wat betreft wagenpark en materieel.

	Maatregel	Planning	Wie	Voortgang
	Mobiliteit			
1	Kiezen voor bussen met zero emissie	2023	Business Unit Manager	6 “diesel” bussen van de 12 zijn vervangen voor elektrische varianten. De overige 6 worden in 2023 in bestelling gezet.
2	Monitoren en terugkoppelen van brandstofverbruik	2022	Directie in overleg met wagenparkbeheerder	Fleetmanagementsysteem ligt ter beoordeling bij het MT. Het gaat dan met name om wagenpark-equipment-verhuurbedrijven en hieruit volgende onderhoudsplanning. Infranet werkt er al mee. Actie is doorgeschoven naar begin 2023.

				Update: Fleetmanagement wordt uitgefaseerd. Directiebesluit. Electra verbruik wordt middels de portalen van de leasemaatschappijen AA lease, Leaseplan en DAEN gerapporteerd aan Theo Knoop.
3	Medewerkers over Het Nieuwe Rijden informeren	Ongoing	QHSE afdeling	In 2019 en 2021 zijn alle medewerkers middels een verplichte toolbox geïnformeerd over het “nieuwe rijden” In 2022 is het PVA als onderdeel van de vervoersaudit herzien en beoordeeld of er een vervolg op het “stimuleer zuinig gebruik materieel” moet worden gemaakt. In 2023: Het nieuwe rijden moet opnieuw uitgerold worden. Wel is het al wel ‘sturen’ . communiceren bij projecten met Co2 gunningsvoordeel. Er is nog geen campagne o.i.d. hierover opgezet. Staat wel op de de to do list
4	Banden op spanning houden (onderdeel van maatregel 4)	Ongoing 2022	QHSE afdeling	Zie punt 3. Uitgevoerd in 2019 en 2021. In 2023 opnieuw onder de aandacht brengen
5	Kiezen voor schoner en zuiniger materieel	Ongoing 2022	Materieeldienst	Bij het vervangen van onze mobiele werktuigen/werktuigen gaan we uit van elektrificeren tenzij. Als dat niet kan worden er machines met minder brandstofverbruik overwogen. Materieeldienst en de managers van de BU’s buigen zich hier per situatie over. E.e.a. mits praktisch inzetbaar in onze bedrijfsvoering. Denk daarbij aan HDDrugs en bemalingspompen. Ook oriëntatie en inhuur van meer elektrisch equipment ligt voor om goedkeur te krijgen bij de directie. Infra gereedschappen maar ook mobiele en rupsgraafkranen, elektrische lieren en elektrificatie van strategisch materieel In het raamcontract met TenneT EU 302 en raamcontract Helix wordt de ambitie opgeschroefd om duurzamere maatregelen te treffen. Elektrificatie en toepassing van schonere dieselmotoren stage

				5 is hierin opgenomen alsmede toepassing van hybride aggregaten en HVO brandstof.
6	Stimuleer zuinig gebruik materieel	Ongoing 2022	QHSE afdeling	In het najaar van 2022 worden alle medewerkers opnieuw middels een verplichte toolbox geïnformeerd over de noodzaak om zuiniger om te gaan met het verbruik in relatie tot materieel. – Actie afgerond – In 2021 zal het PVA als onderdeel van de vervoersaudit worden herzien en wordt beoordeeld of er een vervolg op het “stimuleer zuinig gebruik materieel” moet worden gemaakt. Zie leidingbouw.
7	Bedrijfswagenregeling en personeelsreglement hervormen	Ongoing	HR afdeling	De centrale regeling voor lease- en bedrijfsauto's is in 2022 herzien. Alle geel kentekens worden vervangen voor elektrische variant tenzij het voor het werk noodzakelijk is om met aanhanger te rijden. Hierin zijn 3 standaard benzine modellen aangewezen met trekhaak. Zie mobiliteitsregeling d.d. 3-4-2023 Hervorming personeelsreglement is een lopende actie.
8	CO ₂ -uitstoot/brandstofverbruik relateren aan gemaakte draaiuren c.q. gereden kilometers.	Ongoing	QHSE afdeling	Voor de CO ₂ uitstoot van zakelijk verkeer wordt de CO ₂ uitstoot gerelateerd aan de gereden kilometers. Vanaf 2017 wordt dit geregistreerd binnen Leidingbouw en vanaf 2019 voor alle andere bedrijven vallende onder dit voortgangsrapport. Overzichten 2017 - 2021 zijn beschikbaar Voor het materieel is er nog geen relatie tussen de draaiuren en de CO ₂ -uitstoot Er is een lijst beschikbaar waar belast en onbelast de verbruiken per uur zijn opgenomen. Deze wordt geoptimaliseerd en ondersteund door 2 afstudeerders die dit als afstudeerstage verder onder de loep nemen. Heel concreet hebben we nu voor een groot deel inzichtelijk wat draaiuren doet met brandstof en verbruik.

Maatregel uitgevoerd (vervallen)	Planning	Wie	Voortgang
Mobiliteit			

6 K R U I S T A B E L I S O 1 4 0 6 4

Kruistabel ISO 14064-1 §9.3.1 en Voortgangsrapport CO₂-Prestatieladder

ISO14064-1 § 9.3.1		Hoofdstuk Voortgangsrapport
a	Beschrijving van de rapporterende organisatie	2
b	Verantwoordelijke persoon	2
c	Verslagperiode	1
d	Documentatie van de organisatorische grenzen	2
e	Documentatie van de rapporterende grenzen, incl. criteria vastgesteld door de organisatie om significante emissies te bepalen	2
f	Directe CO ₂ -emissies in ton CO ₂ , andere emissies naar keuze	3
g	Beschrijving relevante biogene CO ₂ -emissies en -verwijderingen	3
h	Directe CO ₂ -verwijderingen, indien gekwantificeerd	3
i	Uitleg over de eventuele uitsluiting van GHG-bronnen of GHG-sinks	3
j	Gekwantificeerde indirecte GHG-emissies	3
k	Basisjaar en referentiejaar	1 & 4.5
l	Uitleg van wijziging of herberekening van het referentiejaar of andere historische data	3
m	Kwantificeringsmethoden en toelichting op de keuze	3
n	Uitleg van wijzigingen in eerder gebruikte kwantificeringsmethoden	3
o	Referentie/documentatie emissiefactoren en verwijderingsfactoren	3
p	Beschrijving van invloed van onzekerheden met betrekking tot de nauwkeurigheid van emissie- en verwijderingsdata.	3
q	Beschrijving onzekerheidsanalyse en resultaten	3
r	Verklaring dat het rapport is opgesteld conform ISO 14064-1	1
s	Statement met betrekking tot de verificatie van de emissie-inventaris, inclusief vermelding van de mate van zekerheid.	3
t	De equivalentie-factoren (GWP-waarden) gebruikt in de berekening incl. de bron	3